

EEN GEVOELIG EN KWETSBAAR KUNSTSTUK

OSKAR KROONS BOEK BOSANEMONEN EN PISRATTEN MAAKT INDRIUK

Het oeuvre van de Zweedse Oskar Kroon (1980) is op twee handen te tellen en maar twee boeken ervan zijn in het Nederlands vertaald. In 2021 het prachtige *Wachten op de wind* en afgelopen mei is *Bosanemonen en pistratten* verschenen. *Wachten op de wind* was mijn favoriete boek van dat jaar. Ik heb genoten van de stilte, van de personages, de sluimerende ontwikkeling van het hoofdpersonage en de prachtige setting waarin het verhaal zich afspeelt. Een wonderschoon stil boek. *Bosanemonen en pistratten* is een stukje dunner dan *Wachten op de wind*, maar 125 pagina's, maar wederom een krachtig boek. Het heeft in 2023 de Augustprijs (Augustpriset) gewonnen in Zweden in de categorie van kinder- en jeugdboeken. De Augustprijs is een prestigieuze prijs in Zweden en *Bosanemonen en pistratten* kan je door het behalen van deze prijs het beste kinderboek van Zweden noemen. Dit is niet de eerste keer dat Oskar Kroon deze prijs wint, in 2019 won hij de prijs voor *Wachten op de wind*.

Bosanemonen en pistratten gaat over Kai en zijn broer Krister. Zij wonen samen met hun vader en beide broers gaan naar dezelfde school. Kai trekt veel op met zijn beste vriendin Naima. Kai is enorm dol op zijn broer en hij vindt hem de beste op allerlei vlakken: robots maken, van alles weten over astronomie, hij is inventief en creatief. Daarnaast lijkt Krister een meer begeleidende rol te hebben ten opzichte van Kai. Kai omschrijft dat zelf als volgt:

'Voor mij was hij een beetje zoals Yoda in *Star Wars*. Hij had de Kracht. *The Force*.' (p.14)

Samen zijn ze veel te vinden op de stortplaats om daar spulletjes te vinden voor de robot die ze maken. Krister is ook daar heel goed in en hij vindt de mooiste spullen en dan is hij heel trots.

'Hij was de beste in spullen op de stortplaats vinden die we konden gebruiken voor onze robot. Dan straalde zijn gezicht als een bosanemoon die net haar witte blaadjes uitslaat. Een bosanemoon met een grote zwarte bril en warrig rood haar.' (p.15)

Het jammere is dat niet iedereen de kracht van Krister ziet, met zijn rood warrig haar, grote bril en zijn interesse in sterren, planeten en robots. Hij is altijd zichzelf en dat geeft uiteindelijk problemen. Hij past niet zo goed bij (sommige) andere kinderen en dus wordt Krister op school flink gepest. De grote pestkop is Sacke, hij maakt het leven van Krister flink zuur en Krister trekt zich steeds meer terug.

‘Want Krister was stiller en stiller geworden, en het enige waar hij zich druk om maakte was de robot. Hij lachte niet zoals vroeger en vertelde niet over net ontdekte planeten of parallelle universums. Soms voelde het bijna alsof hij aan het verdwijnen was. Ik kreeg pijn in mijn buik. Want ik wist echt niet hoe een kleine broer zou kunnen blijven bestaan als er geen grote broer bestond. Dat ging gewoonweg niet.’ (p. 48)

Kaj en Naima willen wraak nemen op Sacke en bedenken een plan. Dat plan verloopt niet helemaal vlekkeloos...

PARALLELE UNIVERSUMS EN VERHAALLAGEN

In het verhaal zien we twee kampen: de onschuldige bosanemonen en de gemene pisratten. Als iemand vervelend doet, of gemeen, dan wordt hij of zij pisrat genoemd. De pisratten zijn in dit verhaal Sacke en zijn twee meelopers. Kaj en Naima geven deze meelopers dezelfde naam als de meelopers van Draco Malfoy in de boeken over Harry Potter, namelijk Korzel en Kwast. Naast Harry Potter komen er veel andere boektitels voorbij, die voorgelezen worden of voorgelezen zijn door vader of Krister, of boeken die Krister aan het lezen is. Naast boeken zijn er veel verwijzingen naar *Star Wars*. Op een gegeven moment is het net zo koud als op de planeet Hoth, Krister wordt vergeleken met Yoda en Darth Vader komt voorbij. Als lezer is het soms wel handig om een beetje te weten wat *Star Wars* inhoudt, om bepaalde gevoelens te kunnen plaatsen. Wie zijn al die personages en wat houden de gebeurtenissen in?

‘We waren op weg terug naar school. De bel na de pauze was allang gegaan en op het schoolplein was geen mens meer te bekennen. Het voelde net als toen de Death Star de planeet Alderaan vernietigd had, in Episode IV.’ (p.59)

Naast intertekstuele en -mediale verwijzingen komt het motief parallelle universums veel terug. Krister is erg geïnteresseerd in parallelle universums en refereert daar vaak aan. Er lijkt bij Kaj een wens te zijn om (af en toe) in een parallel universum te zijn, om daar andere keuzes te kunnen maken en acties ongedaan te kunnen maken.

‘Het hielp hoe dan ook niet, er viel niets terug te draaien, niets kon ongedaan gemaakt worden. Maar in een ander universum... Ach, het was ronduit idioot om zo te denken, want ik bevond me in dit universum, alleen maar hier.’ (p.61)

Wellicht ligt hier een diepere laag onder dat Kaj terug wil naar vroeger. Krister en Kaj wonen natuurlijk alleen bij hun vader, het is niet bekend waar hun moeder is of wat er is gebeurd. De vader wordt heel knap neergezet. De vader lijkt vooral opgeslokt door de Olympische Winterspelen, maar tegelijkertijd ziet hij de jongens wel. De jongens lijken hem te ontzien: als de vader vraagt of het goed gaat met de jongens, zet Kaj expres een liedje op en gaan hij en Krister hard zingen. ‘Maar ik snapte heus wel dat dat alleen maar was om niet over iets anders te hoeven praten.’ (p.53) De papa is gevoelig en daardoor is het voor de jongens niet altijd even makkelijk om hun eigen zorgen met hem te delen.

‘Jullie twee,’ zei papa vaak, en dan keek hij Krister en mij aan. Dan kreeg hij glanzende ogen en een glimlach die blij en verdrietig tegelijkertijd was. ‘O, jullie twee,’ zei hij, en slaakte een zucht. Het was, zeg maar, nooit de juiste gelegenheid om je zorgen met hem te delen. Er kwamen zo makkelijk tranen uit zijn ogen.’ (p.33)

Dit gevoelige vind ik zo sterk van Oskar Kroon. In *Wachten op de wind* is dat kwetsbare ook zo mooi in woorden gevat. Dit verhaal gaat over kwetsbaarheid, zo kwetsbaar als een bosanemoon, en het gaat over opbloeien zoals een bosanemoon bij het licht haar bloemblaadjes opent. Een terecht prijswinnend boek.

Oskar Kroon (2025). *Bosanemonen en pisratten*. Vertaald door Bernadette Custers. Uitgeverij Van Goor. Voor ongeveer negen jaar

OVER DE AUTEUR

Boukje Bruins is hogeschooldocent taal en is verbonden aan het Kennis- en Innovatiecentrum als docent-onderzoeker binnen het associate lectoraat Taalstimulering aan Hogeschool KPZ